Vol 4 Issue 1 July 2014 ISSN No :2231-5063

International Multidisciplinary Research Journal

Golden Research Thoughts

Chief Editor
Dr.Tukaram Narayan Shinde

Publisher
Mrs.Laxmi Ashok Yakkaldevi

Associate Editor
Dr.Rajani Dalvi

Honorary
Mr.Ashok Yakkaldevi

Welcome to GRT

RNI MAHMUL/2011/38595 **ISSN No.2231-5063**

Golden Research Thoughts Journal is a multidisciplinary research journal, published monthly in English, Hindi & Marathi Language. All research papers submitted to the journal will be double - blind peer reviewed referred by members of the editorial board.Readers will include investigator in universities, research institutes government and industry with research interest in the general subjects.

International Advisory Board

Flávio de São Pedro Filho
Federal University of Rondonia, Brazil

Kamani Perera
Regional Center For Strategic Studies, Sri Lanka

Janaki Sinnasamy
Librarian, University of Malaya

Romona Mihaila
Spiru Haret University, Romania

Delia Serbescu
Spiru Haret University, Bucharest, Romania

Anurag Misra
DBS College, Kanpur

Titus PopPhD, Partium Christian University, Oradea,Romania

Mohammad Hailat
Dept. of Mathematical Sciences, University of South Carolina Aiken

Abdullah Sabbagh
Engineering Studies, Sydney

Ecaterina Patrascu
Spiru Haret University, Bucharest

Loredana Bosca
Spiru Haret University, Romania

Fabricio Moraes de Almeida
Federal University of Rondonia, Brazil

George - Calin SERITAN
Faculty of Philosophy and Socio-Political Sciences Al. I. Cuza University, Iasi

Hasan Baktir
English Language and Literature Department, Kayseri

Ghayoor Abbas Chotana
Dept of Chemistry, Lahore University of Management Sciences[PK]

Anna Maria Constantinovici
AL. I. Cuza University, Romania

Ilie Pintea,
Spiru Haret University, Romania

Xiaohua Yang
PhD, USA

......More

Editorial Board

Pratap Vyamktrao Naikwade
ASP College Devrukh,Ratnagiri,MS India

R. R. Patil
Head Geology Department Solapur University,Solapur

Rama Bhosale
Prin. and Jt. Director Higher Education, Panvel

Salve R. N.
Department of Sociology, Shivaji University,Kolhapur

Govind P. Shinde
Bharati Vidyapeeth School of Distance Education Center, Navi Mumbai

Chakane Sanjay Dnyaneshwar
Arts, Science & Commerce College, Indapur, Pune

Awadhesh Kumar Shirotriya
Secretary,Play India Play,Meerut(U.P.)

Iresh Swami
Ex - VC. Solapur University, Solapur

N.S. Dhaygude
Ex. Prin. Dayanand College, Solapur

Narendra Kadu
Jt. Director Higher Education, Pune

K. M. Bhandarkar
Praful Patel College of Education, Gondia

Sonal Singh
Vikram University, Ujjain

G. P. Patankar
S. D. M. Degree College, Honavar, Karnataka

Maj. S. Bakhtiar Choudhary
Director,Hyderabad AP India.

S.Parvathi Devi
Ph.D.-University of Allahabad

Sonal Singh,
Vikram University, Ujjain

Rajendra Shendge
Director, B.C.U.D. Solapur University, Solapur

R. R. Yalikar
Director Managment Institute, Solapur

Umesh Rajderkar
Head Humanities & Social Science YCMOU,Nashik

S. R. Pandya
Head Education Dept. Mumbai University, Mumbai

Alka Darshan Shrivastava
Shaskiya Snatkottar Mahavidyalaya, Dhar

Rahul Shriram Sudke
Devi Ahilya Vishwavidyalaya, Indore

S.KANNAN
Annamalai University,TN

Satish Kumar Kalhotra
Maulana Azad National Urdu University

Address:-Ashok Yakkaldevi 258/34, Raviwar Peth, Solapur - 413 005 Maharashtra, India
Cell : 9595 359 435, Ph No: 02172372010 Email: ayisrj@yahoo.in Website: www.aygrt.isrj.net

Golden Research Thoughts
ISSN 2231-5063
Impact Factor : 2.2052(UIF)
Volume- 4 | Issue-1 | July-2014
Available online at www.aygrt.isrj.net

GRT

कनिष्ठ महाविद्यालयातील इयत्ता 11 वी च्या विद्यार्थ्यांचे वैफल्य व समायोजन यांच्यातील सहसंबंधाचा अभ्यास

शोभा महारु चौधरी

सहाय्यक प्राध्यापक , धुळे एज्युकेशन सोसायटीचे शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, धुळे.

सारांश :-प्रस्तुत संशोधनात धुळे तालुक्यातील कनिष्ठ महाविद्यालयातील इयत्ता 11 वी च्या विद्यार्थ्यांचे वैफल्य व समायोजन यांच्यातील सहसंबंधाचा शोध घेण्यात आलेला आहे. त्यासाठी 179 विद्यार्थ्यांची सरल यादृच्छिक पद्धतीने नमुना निवड करण्यात आली. माहिती संकलनासाठी डॉ. एन.एस.चव्हाण व डॉ. जी.पी.तिवारी यांच्या प्रमाणित वैफल्य चाचणीचा वापर करण्यात आला. तसेच डॉ. अस्थना यांच्या प्रमाणित समायोजन चाचणीचा वापर करण्यात आला. पिअरसनच्या परिघात परिगुणन पद्धतीने वैफल्य व समायोजन या दोन चलांमधील सहसंबंध काढण्यात आला. कनिष्ठ महाविद्यालयातील इयत्ता 11 वी च्या विद्यार्थ्यांचा संपूर्ण गट, मुले व मुली, कला व विज्ञान शाखेचे विद्यार्थी तसेच ग्रामीण व शहरी भागातील विद्यार्थी यांचे वैफल्य व समायोजन यांच्यात ऋण सहसंबंध असून तो 0.05 स्तरावर सार्थक नाही असे आढळून आले.

प्रस्तावना :-

आजचे युग हे स्पर्धेचे युग आहे. प्रत्येक व्यक्तीला स्पर्धेला तोंड द्यावे लागते. विद्यार्थ्यांनाही या प्रचंड स्पर्धेला तोंड द्यावे लागते. किरकोळ गुणांसाठी काही वेळा विद्यार्थी गुणवत्ता यादीत येऊ शकत नाही. त्यामुळे विद्यार्थ्यांना काही वेळा काही शाखेच्या प्रवेशाला मुकावे लागते. आपल्या आवडीच्या क्षेत्रात प्रवेश न मिळाल्याने विद्यार्थ्यांना वैफल्य येते. काही वेळा विद्यार्थ्यांना आवड नसतांना पालकांच्या इच्छेखातर एखाद्या शाखेत प्रवेश घ्यावा लागतो. क्षमता नसतांना घेतलेला प्रवेश, अपयशाची भीती, पालकांचा दबाव यामुळे देखील विद्यार्थ्यांना वैफल्य येते. कृतीमधील अडथळ्यांमुळे येणारी निराशा म्हणजे वैफल्य. वैफल्याची अनेक शारीरिक व भावनिक लक्षणे दिसून येतात. थकवा, कमी इच्छाशक्ती, एकाकीपणा, अपराधी भावना, खिन्नपणा, कशातही आनंद न वाटणे, क्रियाशीलतेचा अभाव, सतत माघार घेणे, समाजात कमी मिसळणे, करमणुकीच्या कार्यक्रमात कमी सहभाग, सामाजिक कुशलतेचा अभाव इ. वैफल्यग्रस्त व्यक्ती समायोजन साधू शकत नाही. वैफल्य व समायोजन यात कोणत्या प्रकारचा संबंध आहे ? या प्रश्नाचा शोध प्रस्तुत संशोधनात घेण्यात आलेला आहे.

संशोधनाची गरज :

कनिष्ठ महाविद्यालयातील इयत्ता 11 वी चे विद्यार्थी साधारणतः कुमारावस्थेतील असतात. या अवस्थेतील अनेक भावनिक व शारीरिक स्थित्यंरामुळे मुलांमध्ये मानसिक संघर्ष निर्माण होतो व त्यातून वैफल्य येते. ब—याच वेळा प्रयत्न करुन ही अपेक्षित यश मिळत नाही. म्हणून मुले वैफल्यग्रस्त होतात. काही मुलांना शैक्षणिक ताणामुळे अपयशाची भीती वाटते. त्यांच्यात न्यूनगंड निर्माण होतो व ते वैफल्यग्रस्त होतात. अभ्यासाचा भार, बेरोजगाराची भीती, सहशिक्षण, पालकांच्या अवास्तव अपेक्षा, कौटुंबिक व आर्थिक समस्या, वातावरणात बदल यामुळे देखील वैफल्य येऊ शकते. वैफल्यग्रस्त व्यक्तींमध्ये आत्मविश्वासाचा अभाव जाणवतो. कोणताही दुःखद प्रसंग ती व्यक्ती लवकर विसरु शकत नाही. ती नकारात्मक विचारांनी ग्रासलेली असते. सतत नशिबाला दोष देते. प्रस्तुत संशोधनामुळे वैफल्यग्रस्त विद्यार्थ्यांचा शोध घेऊन त्यांच्यात आत्मविश्वास वाढविण्यासाठी, सकारात्मक दृष्टिकोन विकसित करण्यासाठी, त्यांचा सामाजिक विकास करण्यासाठी योग्य ते मार्गदर्शन करता येईल.

मनुष्य आपल्या गरजांच्या पूर्तीसाठी स्वतः भोवतालच्या वातावरणाशी कोणत्या प्रकारे आंतरक्रिया करतो व आपली जबाबदारी तो कशा रीतीने पार पाडतो या कसोटीवर त्याचे समायोजन अवलंबून असते. ब—याच वेळा व्यक्ती योग्य समायोजन करु शकत नाही. काही वेळा शारीरिक अपंगत्वामुळे, गंभीर आजारामुळे, अनुवंशिक कारणांमुळे, कौटुंबिक आघातामुळे व्यक्ती परिस्थितीशी योग्य प्रकारे समायोजन साधु शकत नाही. कनिष्ठ महाविद्यालयातील इयत्ता 11 वी चे विद्यार्थी देखील ह्या कारणांमुळे तसेच कुमारावस्थेतील स्थित्यंतरांमुळे समायोजन साधू शकत नाहीत. अशा विद्यार्थ्यांच्या समायोजन गुणांकांचा शोध घेऊन त्यांच्यात समायोजन क्षमता विकसित करण्यासाठी प्रस्तुत संशोधन महत्वाचे आहे. तसेच कनिष्ठ महाविद्यालयातील इयत्ता 11 वी च्या विद्यार्थ्यांचे वैफल्य व समायोजन यांच्यात सहसंबंध आहे का ? तो कोणत्या

प्रकारचा आहे? तसेच या सहसंबंधाच्या बाबतीत लिंग, शाखा व क्षेत्र या घटकांनुसार वेगळेपण जाणवते का? या प्रश्नांच्या समाधानकारक उत्तरासाठी हा संशोधन अभ्यास महत्त्वाचा वाटतो.

उद्दिष्टे :

1) कनिष्ठ महाविद्यालयातील इयत्ता 11 वी च्या विद्यार्थ्यांचे वैफल्य व समायोजन यांच्यातील सहसंबंधाचा शोध घेणे.
2) कनिष्ठ महाविद्यालयातील इयत्ता 11 वी च्या मुलांचे वैफल्य व समायोजन यांच्यातील सहसंबंधाचा शोध घेणे.
3) कनिष्ठ महाविद्यालयातील इयत्ता 11 वी च्या मुलींचे वैफल्य व समायोजन यांच्यातील सहसंबंधाचा शोध घेणे.
4) कनिष्ठ महाविद्यालयातील इयत्ता 11 वी च्या कला शाखेच्या विद्यार्थ्यांचे वैफल्य व समायोजन यांच्यातील सहसंबंधाचा शोध घेणे.
5) कनिष्ठ महाविद्यालयातील इयत्ता 11 वी च्या विज्ञान शाखेच्या विद्यार्थ्यांचे वैफल्य व समायोजन यांच्यातील सहसंबंधाचा शोध घेणे.
6) ग्रामीण भागातील कनिष्ठ महाविद्यालयातील इयत्ता 11 वी च्या विद्यार्थ्यांचे वैफल्य व समायोजन यांच्यातील सहसंबंधाचा शोध घेणे.
7) शहरी भागातील कनिष्ठ महाविद्यालयातील इयत्ता 11 वी च्या विद्यार्थ्यांचे वैफल्य व समायोजन यांच्यातील सहसंबंधाचा शोध घेणे.

परिकल्पना :

1) कनिष्ठ महाविद्यालयातील इयत्ता 11 वी च्या विद्यार्थ्यांचे वैफल्य व समायोजन यांच्यात सार्थक सहसंबंध नसतो.
2) कनिष्ठ महाविद्यालयातील इयत्ता 11 वी च्या मुलांचे वैफल्य व समायोजन यांच्यात सार्थक सहसंबंध नसतो.
3) कनिष्ठ महाविद्यालयातील इयत्ता 11 वी च्या मुलींचे वैफल्य व समायोजन यांच्यात सार्थक सहसंबंध नसतो.
4) कनिष्ठ महाविद्यालयातील इयत्ता 11 वी च्या कला शाखेच्या विद्यार्थ्यांचे वैफल्य व समायोजन यांच्यात सार्थक सहसंबंध नसतो.
5) कनिष्ठ महाविद्यालयातील इयत्ता 11 वी च्या विज्ञान शाखेच्या विद्यार्थ्यांचे वैफल्य व समायोजन यांच्यात सार्थक सहसंबंध नसतो.
6) ग्रामीण भागातील कनिष्ठ महाविद्यालयातील इयत्ता 11 वी च्या विद्यार्थ्यांचे वैफल्य व समायोजन यांच्यात सार्थक सहसंबंध नसतो.
7) शहरी भागातील कनिष्ठ महाविद्यालयातील इयत्ता 11 वी च्या विद्यार्थ्यांचे वैफल्य व समायोजन यांच्यात सार्थक सहसंबंध नसतो.

न्यादर्श :

या अभ्यासासाठी धुळे जिल्ह्यातील तीन ग्रामीण व तीन शहरी कनिष्ठ महाविद्यालयातील 179 विद्यार्थ्यांची सरल यादृच्छिक पद्धतीने न्यादर्श म्हणून निवड केली.

संशोधन साधने :

या संशोधन अभ्यासासाठी वैफल्य चाचणी व समायोजन चाचणी या दोन प्रमाणित चाचण्या वापरण्यात आल्या. डॉ. एन.एस.चव्हाण व डॉ.जी.पी.तिवारी यांनी वैफल्य चाचणी प्रमाणित केलेली आहे. या चाचणीत एकूण 40 विधाने असून प्रत्येक विधानासमोर खूपच जास्त, सर्वसाधारण, कमी, खूपच कमी, अजिबात नाही असे सहा पर्याय दिलेले आहेत. प्रत्येक विधानाला खालीलप्रमाणे गुणदान केलेले आहे.

fo/kku	[kip tkLr	tkLr	lolk/kkj.k	deh	[kip deh	vftckr ukgh
1 r 40	5	4	3	2	1	0

ही चाचणी मुळ इंग्रजीत असून तिचे मराठीत भाषांतर केलेले आहे.

डॉ. अस्थना यांनी समायोजन चाचणी प्रमाणित केलेली आहे. या चाचणीत एकूण 42 विधाने असून त्यातील 21 व 34 क्रमांकाची विधाने वगळण्यात आली आहेत. प्रत्येक विधानासमोर होय व नाही असे दोन पर्याय आहेत. या चाचणीतील विधान क्रं. 19 व 40 यांचे गुणदान करतांना 'होय' प्रतिसाद असल्यास 1 गुण व 'नाही' प्रतिसाद असल्यास शून्य गुण देण्यात आले आहेत. तसेच इतर सर्व विधानांना 'होय' प्रतिसाद असल्यास शून्य गुण व 'नाही' प्रतिसाद असल्यास 1 गुण देण्यात आलेला आहे. या चाचणीचा विश्वसनीयता गुणक 0.97 असून चाचणीत अंतर्गत रचनात्मक सप्रमाणता आहे. ही चाचणी मूळ हिंदी भाषेत असून तिचे मराठीत भाषांतर केलेले आहे.

कार्यपद्धती :

या संशोधन अभ्यासासाठी संशोधकाने सर्वेक्षण पद्धती वापरलेली आहे. न्यादर्शाला वैफल्य चाचणी व समायोजन चाचणी देऊन आवश्यक त्या सूचना देऊन माहिती संकलित करण्यात आली. मॅन्युअलनुसार चाचणीचे गुणदान करण्यात आले. न्यादर्शाचे संपूर्ण गट, मुले व मुली, कला शाखा व विज्ञान शाखा तसेच ग्रामीण व शहरी कनिष्ठ महाविद्यालयातील विद्यार्थी असे सात गट तयार करण्यात आले.

संख्याशास्त्रीय तंत्रे :

या संशोधन अभ्यासात संकलित माहितीचे विश्लेषण करण्यासाठी पिअरसरनच्या परिघात परिगुणन पद्धतीने स्वसंकल्पना ताण व शैक्षणिक संपादणूक या चलांमधील परस्पर सहसंबध (r) काढण्यात आला.

संकलित माहितीचे विश्लेषण व अर्थनिर्वचन : खालील कोष्टकाच्या आधारे केलेले आहे.

कोष्टक क्र.1

कनिष्ठ महाविद्यालयातील इयत्ता 11 वी च्या विद्यार्थ्यांचे वैफल्य व समायोजन यांच्यातील सहसंबंध दर्षविणारी सांख्यिकी

xV Ø-	xVkpk uko	,dw.k fo|kFkhZ	iklr 'r'	Lok/khurk ek=k	lkFkZdrk Lrj	ueuk 'r'	iklr 'r' o ueuk 'r' ph rqyuk	'r'ph lkFkZdrk	Lkkaf[;dh "kwU; ifjdYiuk fu.kZ;
1	Lkai.kZ xV	179	&0-32	177	0-05	0-14	&0-32< 0-14	lkFkZd ukgh	Lohdkj
2	eqys	92	&0-30	90	0-05	0-21	&0-30< 0-21	lkFkZd ukgh	Lohdkj
3	eqyh	87	&0-35	85	0-05	0-21	&0-35< 0-21	lkFkZd ukgh	Lohdkj
4	dyk "kk[kk	93	&0-27	91	0-05	0-21	&0-27< 0-21	lkFkZd ukgh	Lohdkj
5	foKku "kk[kk	86	&0-44	84	0-05	0-21	&0-44< 0-21	lkFkZd ukgh	Lohdkj
6	xzkeh.k	87	&0-44	85	0-05	0-21	&0-44< 0-21	lkFkZd ukgh	Lohdkj
7	"kgjh	92	&0-13	90	0-05	0-21	&0-13< 0-21	lkFkZd ukgh	Lohdkj

निष्कर्ष :

कोष्टक क्र.1 वरुन असे निदर्शनास येते की, कनिष्ठ महाविद्यालयातील इयत्ता 11 वी च्या संपूर्ण विद्यार्थ्यांचा गट, मुले व मुली, कला शाखा व विज्ञान शाखेचे विद्यार्थी तसेच ग्रामीण व शहरी भागातील विद्यार्थी यांचे वैफल्य व समायोजन यांच्यात ऋण सहसंबंध असून तो 0.05 स्तरावर सार्थक नाही म्हणून सर्व परिकल्पनांचा स्वीकार करण्यात आला.

संदर्भ ग्रंथ सूची :

1.Best John & Khan JAMES V. (2006), Research in Education. New Delhi; Prentice Hall of India Private Limited.
2.Mangal S.K. (November 2006), Statistics in Psychology & Education, New Delhi ; Prentice Hall of India Private Limited.
3.भालेराव उमाशशी, प्रथम मराठी आवृत्ती (2008), ताण विमनस्क अवस्थेतून तोल सावरण्यासाठी, पुणे : डायमंड पब्लिकेशन्स.
4.जोशी बी.आर. (जानेवारी 2007), सामाजिक शास्त्रातील संज्ञा सिध्दातांचा कोश मानसशास्त्र, पुणे : डायमंड पब्लिकेशन्स.
5.करंदीकर सुरेश (2005), शैक्षणिक मानसशास्त्र, कोल्हापूर : फडके प्रकाशन.
6.पंडित र.वि. तिसरी आवृत्ती, (जुन 2009), शैक्षणिक मानसशास्त्र, नागपूर : पिंपळापुरे ॲण्ड कंपनी पब्लिशर्स.

Publish Research Article
International Level Multidisciplinary Research Journal For All Subjects

Dear Sir/Mam,

We invite unpublished Research Paper,Summary of Research Project,Theses,Books and Book Review for publication,you will be pleased to know that our journals are

Associated and Indexed,India

- International Scientific Journal Consortium
- OPEN J-GATE

Associated and Indexed,USA

- EBSCO
- Index Copernicus
- Publication Index
- Academic Journal Database
- Contemporary Research Index
- Academic Paper Databse
- Digital Journals Database
- Current Index to Scholarly Journals
- Elite Scientific Journal Archive
- Directory Of Academic Resources
- Scholar Journal Index
- Recent Science Index
- Scientific Resources Database
- Directory Of Research Journal Indexing

Golden Research Thoughts
258/34 Raviwar Peth Solapur-413005,Maharashtra
Contact-9595359435
E-Mail-ayisrj@yahoo.in/ayisrj2011@gmail.com
Website : www.aygrt.isrj.net